

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

آبونه شرائطی

ممالک عثمانیه ده سنه لکی (۶۵) ، التي
آیلغی (۴۵) غروشدر. ممالک اجنبیه ده
سنه لکی (۱۷) ، آلتی آیلغی (۹) قرانقدر.
[ایضاحات : نسخه سی الی پاره ، آلتی
آیلغی بر جلد ، هر جلد ۲۶ نسخه در.]

افطارات

§ آبونه بدلی پشیندر.
§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک
پول کوندرملی در .
§ مسلکه موافق آثار مع المصنویه
قبول اولنور . درج ایدیلمه یین یازیار
اعاده اولونماز .

سراسر

۱۳۳۰

دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی هفته لک مجموعه اسلامیه در

عدد ۲۵۰

۲۱ رجب شریف ۱۳۳۱

پنجشنبه

۱۳ حزیران ۱۳۲۹

جلد ۱۰

نه جگر ایچون اولدیغندن یکیدن عجمی اولاجغز کی بعضیلرینک صرف نفسلرینی دوشونملرندن متولد اوهاملره محل یوقدر ذاتاً بویازی نک اوکره نلسی اسکی یازی بیله نلر ایچون بر قاج دقیقه لق برایش اولدیغندن اساساً قورقولاچق بر شی دکدر . و امید ایده رمکه اک کوچوک راحتلریمزی بیله فدا ایتهمک ایچون بتون عالم اسلامک سعادت وسلا متنی موجب وبالنتیجه جمله مزک خلاصمزی مستلزم تشبثلره مانع اولمق ولایق قالمق زماننده بولونمادیغمز ارتق اکلاشلمشدر . ونته کیم اقوام اجنبیه نک دخی لسانلرینه واقف بر مفتی فاضل « بویکی یازی نک لهنده بولونانلر جناب پیغمبری ممنون و علیهنده بولونانلر محزون ایدهر » بیورمشلردر که نه درجه طوغری اولدیغی مسئله یی بحق تدقیق ایده نلر ایچون آشکاردر . هان جناب حق دین اسلامک اعتلا و مسلمینک سعادت و ترقیسنه معطوف اولان هر تشبثه موفقیت احسان و عکسنه چالیشانلری دوچار خسران ایله سین آمین بحر مة سید المرسلین . [نمونه لرده عرض اولونه جقدر]

میلاسی

اسماعیل حق

تَفْقِیْدُ وَتَفْرِیْضُ

ظلمتدن نوره

تکرلی الدهر ولم یدراتی
عز واحدات الزمان تهون ؛
وبات یرینی الخطب کیف اعتداؤه
وبت اریه الصبر کیف یکون !

« فلك ، بندن یوز چویردی ؛ بئم شدائد روز کاردن ، عالمک جلوه کرم و سردندن بیلماز نه یامان بر صاحب عزت اولدوغمیدن بیچاره نک خبری اولماملی .. با کاخطوب و مصائبک انواعی ، کوسته ریسور ، دشمنلقلرینک نه درجه یه قدر یوکسه بیله جکنی اکلاتمق ایچین چالیشوب طور ویور . فقط نافله اوغراشما سین ؛ او ، دیدند کجه ، صالیدرد قجه بنده عالمده صبرک ، ثباتک ، عزمک ، مقاومتک نه دیمک اولدوغنی ، بونلرله نلر یاییله بیله جکنی اوکا کوسترمکه چالیشاجم : بن اوکا کوسته ریرم ا »

قارا کلک ، زیفیری قارا کلک : هر طرفدن امیدسزک ، بدینلک بد مایه لک ، بد فعاللک فیشقریور ؛ هر طرفدن مسکنت ، حیانت ، ذلت و خیبت صیریتور ؛ ییلدیزلری دوشوک ، هالانک بوینی بوکوک ، کونشی قارا بولو طلرک آلتنده سونوک بر عالم خسران .. بو طالمک اوزه رینه طوغرو چوکمش کی طوران قبه نک آلتنده بللرینک بوکو . کلکنندن باشقه هیچ بر وضعیترنده نور وضوح ایشیلد امایان بر سورو خیالتر ... بو زوالیلره دستگیر اولمق ایچین ینه او محیط ظلامدن

واردر . و اورویا مدقلرینک مدنیت و موفقیتلرک اساسی احتیاجاته کافی و هر درلو شرائط لازمه یی حائر مکمل الفیاده بوللری دین مبین احمدی ده ده اولدن موجود بر حقیقتدر . طبیعی علمه بودرجه اهمیت و یرهن بر دین آلت قرائت و کتابت و مفتاح علم و معرفت اولان الفبا و حروفک تمامی و کانه هر شیدن زیاده اهتمام ایدهر .

فقیر عالم اسلامک محتاج اولدیغی صورتده بر اصلاح حروف یابلسنی تقریباً ربع عصر دنبری دوشونمکده اولدیغمندن مشروطیتی متعاقب فکر و طرز اصلاحی هان کوستردم و بر آرائق تجدد نامیله و بویازی ایله برده جریده نشر ایتدم . او وقت دنبری اسکی ، یکی یک جوق اصلاح و یاتبدیل حروف فکر و نمونه لری کورولمش و کوستر-لمش اولوب بونلر خلاصه ایدی لیرسه اوج نوع اولدقلری اکلاشیلر بونلردن برنجیسی بزم تکلیفدر که حروف عربیه یی محافظه ایلک شرطیله هر نوع شرائط فیه یی حائر و دیگر ملتلرک حرفلرندن دهامکمل حروفه مالک اولمقدر .

ایکنجیسی .- یالکز ترکیه یه او یار و عربی و فارسی یه او یاز غیر فی فقط شمدی ترکیه او قویوب یازمه بیله نلرک الفتی او خشار بر طاقم تعدیلاتدر که حقیقتده ترک و ترکلک و بتون عالم اسلام ایچون مضر بر تکلیفدر . چونکه اساسات لسانیه یی تخریب و افکار موحدینی تشبث ایدهر . و بو صورت اصلاحی اختیار ایتک یالکز اطرافزده کی اقلیتی کوروب اکثریت عظیمه و دقایق لازمه یی کورمه مک اکلامامق دیمکدر او چنجیسی .- واک سیوری عقللی لرک فقط روح ملتله علاقه لری اولیانلرک التزام ایلیکی لاتین حرفلرینی قبول تکلیفیدر . بزم نقطه نظریزه کوره مسلمانلق و ترکلک ایچون بوقدر موجب نفرت و مضرت برشی اولاماز و باخصوص بوکا هیچ لزوم بوقدر آتی ده کی نمونه لریمزک تدقیقندن مستبان بیورولاجنی وجه ایله حروف عربیه اصلا ده کیشد . یرلمکسزین ینه کنندی حرفلریمزدن عربجه ایچون درت ترکیه ایچون سکسز حرکه ایله مطلوب حاصل اولیور . و بونک اسکی طرز حرکه لاه . مه دن فرقی حروفی منفصل یازوب حرکه لری حرفلرک اوسته آلتنه قویاچق برده آرائرینه قومق دن عبارت درکه بالاده بیان ایلدیکی وجه ایله اسلافده دخی امثالی چوقدر و بو بسیط اصلاح ایله یازیمز بتون ملتلرک یازیلارندن دهامکمل و دهافتی اوله رق عالم اسلامک ترقیسنه مانع اولان و دین اسلام حقنده بونجه سوء ظنلره سببیت و یرهن حائل عظیم یک قولای قالیور . و هر درلو ترقی و تقیض لر ایچون اک سریع شمند و فرلر ، طیاره لر سرعته کیده بیلمک بوللری آجیلیور .

بو یکی یازی نک لاتین حرفلرندن و دیگر ملتلرک حروفندن هر صورتله مکمل و سریع و قولای و هر جهته اولنره فائق اولدیغنی بالفعل اکلامق ایستیهنلر بیورسونلر هم عملی و هم نظری اوله رق کندی لیرینه اثبات ایده لم . هر حالده امثاللری کی قانع اوله رق عودت ایدهر لر .

شوراسنی ده علاوه ایده لمکه بویازی بعدما او قویوب یازمق اوکره .

منسوج بر سورو اللر اوزانیور : بو بیکلرجه جسم جدا قارا اللردن قویان کردباد آمد وشد، خیالتله بر نفخه امید تنفس ایتدیریور ؛ بلر طوغرولویور ، اللر اوزانیور ، هر خیالت ، بر آل یا قلامق ایچین بر آز قیملدانیور . بوقیملدانا ؛ توزی دومانه قاریشدیریور : مصادمه لر ، مشاتم لر ... فریادلر ، وایلالر ... بر «أل بولامادم !» شکوالری .

بر آن سکون : هر خیالت النده وجودسز بر الله حقیقه کلیور . قارا کلغک ده رینلردن بر استفهام اینین :

— آه ، آه .. ایواه .. بنم یا قلا دیغم آلتک وجودی یوق .
بر ایکلتی : بک قوتلیدسک . حریفک آلتی قویارمش اولمایسین ! ..
متعاقباً هب بردن خنجر یقتر ، ایکله مه لرله :
هپمز ککی اویله .. ایواه .. ای بزم لطفکار خلاصکار لر مز ،
مرشدلر مز ، مجتهدلر مز ؛ اللریکز بور اده ، کندیکز نرده سکز ؟
محرص و غیظکار بر جواب کورله یور !

— عقل اولمزی حامل بولونان بدنمز ؛ ملاء اعلا ده مراقبه شتون عالم ایله مشغولدر . ای زوالیلر ! شیمدیلک اللرمزله عامل اولمق مجبوریتنده سکز ؛ عقلمز ؛ دائماً سنزک اوزر کزده ، هر برده حاضر و ناظر اولاجقدر . صاقین اونى ایسته مه ییکز ؛ یانارسکز . فقط اللرمز ؛ تکرار ایدیورز ، شیمدیلک ایشکزه چوق یارار ؛ هیچ اولمازسه اولنره برر عصای عصیان کبی طایانا بیلیرسیکز ! ..

خیالتلر آراسنده بر چیقلقدر قوپویور ؛ شیمدی آرتق هر بری ، بر مفسر شخصی اولمشدر ، هر بری بوا سرار آلود جوابک غور مناسنه نفوذه چالیشیور . اورایه ایره نلر و بوغولانلرده وار . نهایت بوقافله سرابدن شویله بر ایکلتی یا غییور :

— هپمز بر تورلو آ کلا یورز . بوجوابک مناسنی بزه آ کلا ناجق یوقی .. ای بویوک عالممز . نرده سکز ؛ بوسوزلرک کتابده بری وارمی یوقی ؟ هیچ اولمازسه « قاراداد » ده بولاماز میسکز ؟ جواب بکله یورز ؛ بز ترددن ، شهبه دن ، ظندن ، ایمانسر لقدن ، کتابسزلقدن بیقدق . غالباً سنزک عقلکزه غربت ایلره کتمش .. ای ، شیمدی بز کیمدن صورالم ؟

بوعجز غریبی متماقب ظلام محیطی چاک ایدن بر شمشک چاقییور ؛ بر آن ایچین اورته لاق نو لانیور . بواشاده طوغرولان بلر ، قبه سمانک ، شرق و غرب افقارینی بر برینه وصل ایدن بر خط نورانی ایله قوشادلمش اولدوغنی کورویورلر :

« الله یستزء بهم و یمدهم فی طغیانهم یعمهون »

« انا نحن نزلنا الذکر و اناله لحافظون »

ایشته بک محترم و عزیز فکر قارده شم شمس الدین ؛ سن ، بو استهزای ربانی آ کلا یانلرک صف اولینده بولوندک ؛ سن ، آ کلا یانلر صنفی ده کچدک ، یالکز باشنه بر « یاپانلر » صنفی تشکیل ایتدک و بو حرکتکله بنم معرله

شاعرم ابوالعلائی ده محجوب ایتدک ؛ او ،

اذا قلت المحال رفعت رأسی .

وان قلت ایقین املت همی .

دیور ، سن یقینلریکی ، — اونک محالرده یابدینی کبی — باشکی قالدیر ارق یوکسک سسله « ظلمتدن نوره » دبیله حایقیردک !
مؤاخات اسلامیه مز ، فکر قارده شلسکمزله مؤید اولدوغیچون کتابکده کی اساسلرده اختلاف ایدمه یز . اونکچون ؛ بن ، سنک کتابکک الکصیمی ، الکحرارتلی بر مروجهیم . ایشته شیمدی یوزمی ، مسلمان قارده شلر مه چویریورم :

« قارده شلرم ؛ مسلمانلق جهالت ، اساطیر ، ضعف و مسکنت دینی دکلدر ؛ علم ، یقین ، سطوت و شوکت دینی در . بن ، حالمزی کوردکجه ، اولجده بر مناسبتله سویله دمدی ، مسلمانلغمز دن شبهه ایدیورم . سزده ایدیکز ؛ و اطرافکزه شویله بر کوز کزدیرد کدن سوکرا اولا :
— عجبا بن مسلمانمی یم ، عجبا بز مسلمانمی یز ؛ مسلمانلق ، بو کوردکلرم ، بودویدقلر میدر ؟

دبیله وجدانکزه صوریکز . بوبلندونجانکار سؤالک جوانی و یرمک ایچین عقلکزک ، وجدانکزک بر رهبره احتیاجنی حس ایدیورسه کز :
— ظلمتدن نوره !

دبیله باغیران کتابی اوقویوکز . اکر دوشونه دوشونه اوقور . ساکز ؛ چوغکز :

— ایواه مکر بن ، دیندن ، وطنمدن نه قدر غافلشم !

دیه آغلا یا جقسکز و امینم که بو ، سنزک ایچین ، مملکت ایچین بر مقدمه خیر و فلاح اولاجقدر . اوقویوکز عزیز دیندا شلرم ، اوقویوکز ؛ بوعصر ، اوقومق و « یایمق » عصریدر . بزى اوقومق ؛ یکدی ، بزده هیچ اولمازسه جهالتی یکلم ، اوندن باری اولسون انتقامزى آلام ...

باقکز جانلی ، قانلی بر عرب شاعری نه دیور :

ألا فاکتبا صک النهوض الی العلاء

فانی علی موقی به لموقع !

« خبرکز اولسون ، سزه سویله یورم : سزه حجت انبیا و اعتلائی یازیکز ، بن اوکا قائمله امضامی وضع ایدرم ! »
بزم فهران شاعرمز بویوک نامق کالده و قتیله :

تا ابد مرد اولمای عهد ایلم شاعله بن ،

حجت ناموسی امضالادم قائمله بن !

دبیله باغرماشمی ایدی ! ..

اوقویالم ، مرد عالم اولام ، وطن ، دین ، مرد عالم ایسته یور . نوبتیمسی یاس و بدینی اولان بر حصارک قیولری عالمه آحیق دیمکدر . اورایه نجاتدن باشقه هر شینک کیرمه سی بکله نیر .

بدینلکی آبی آ کلابام : بدینلک ؛ عطالتک حجت مشروعیتی

خلفای نبی عباسه مخرخلاف و سلطنت وظیفه سنی کورن بوسواد اعظم بوکون هندستانک (کراچی) شهری قدر معمور دکدر .

بفداد - بصره آره سنده سیروسفرایدن کوچوک واپورلر اوچ شرکتی تا مدره . برنجیسی اداره نهریه درکه اون واپوره مالکدره ؛ بوک انجی بشی ، آلتیسی سیروسفر ایتمکده و دیکرلری امن و آسایشی تأمین وادامه مقصدیله حکومت طرفندن اوتوده بریده استخدام ایلمکده دره . ایکنجیسی (لنج) قومپانیه سی درکه ، درت واپورله سکز دویه مالکدر . اوچنجیسی بصره عثمانی تجارندن آغا جعفر قومپانیه سیدرکه ، بوک بر واپوری واردر .

واپورلرک ایکی طرفه برر دویه باغلانوب ، ایچنه بوک وسائر وضع ایدلیر : واپورله دویه لک اوزقون کورونیشی ، ایکی یاوروسنی قوجاغنه آلمش بروالده به بکزه بور . بفداددن ایرلدن صوکره شطک هر ایکی طرفنده سیره ک سیره ک ذراعت و تارالاره تصادف ایدلیر . اراضی امیره هپ بوش وچول حالنده قالمش کیتمشدر . حالبرکه اراضی مذکوره اهالی به صاتیلسه و یا خود طاپوسندیله تمیک ایلسه آرزمان صوکره بفدادک وارداتی سنوی ایکی اوچ میلین لیرانی بولور . بورالده نهر بتمشز . بره زیلاده ، اسرقده ، یمنده ، آفریقاده یتیشن اعمار و اشجار ، بقول و نباتاتک جمله سی بومبارک طور افنده یتشه بیلیر . اشجارک اوزمانلرک تکثیر بلده پک آرزمان ایچریسنده حرارت هوا تیه تسکین اولته بیلیر . ذراعت تعمیم ایتمکجه ، چولده کی بدوت ، مدینه متقلب اولور . هر برده ، خصوصیه بفداددن بصره به قدر امتداد ایدن شطک هر ایکی جهتنده بر برینه ملاصق اولق شرطیله کوزل و لطیف کویله ، چفتلکر تاسیس ایلدن صوکره ، آروجه ده هر کویده برر مکتب ، جامع ، پوسته و تلفراف اداره خانه سی ، وعظ و خطابت سالونی - که بوک تاسیسی پک الزمدر . واعظله ، خطیبلر ، اوقات مینه داخلنده کویلیری بورایه دعوت ایدرک ، کندیلرینه ، اینی تله قیاناته بولنوب ، هم حکومته قارشو اطاعتله مکلف اولدولرینی ، همد و وظائف روزمره واجتماعیه لرینه تعلق ایدن دینی مسائلی کندیلرینه ، اکلا به بیله جگری برلسان ایله بیان ایلدیلر - انشا اولمسی مقتضیدر . برده هر کویده برژاندارمه قره غولکده یاپدیرلمسی اهم مسائلدندر . بو قره غولخانه لده مقدار کافی ژاندارمه دائمی صورتده بولور و کویک امن و آسایشنه تعلق ایدن وظائفه اشتغال ایدر . مذکور قره غولخانه لده برده تله فون آلتی قونیلورسه انضباطی دهها مکمل و سریع بر صورتده تأمین ایدر .

بفدادک ایکی اوچ ساعت اوله سنده واقع اولان (سلمان پاک) موقعنده بر اثر تصادف و خوش بختی اولق اوزره واپورمز طور دی . ایران و ساسانیان طبقه سنک پادشاهلرندن اولان (نوشیروان) عادل وقتیه بوراسنی مقرر حکومت انخاد ایتمشیدی . بو پادشاهک اک بو بوک آتارندن اولان طاق ایوم بیقیق و مهتمم بر حالده کلوب کچنک نظر دقتارینی جلب ایدیور . طاقک یاریسی طوپراق التنده کومیلی اولدیفنی حالده الآن یردن اولان رفاهی اللی مترونی متجاوزدر . بو طاق وقتیه نوشیروان ایچون ایلم رسمیه ده قبول و معایده سالونی وظیفه سنی کورریوردی . دیوارلری کلا بالدیزی و ایرانه مخصوص اولان اک اسکی و بارقه چینیلرله قابلی اولدیفنی اورویا تاریخاری یازیور . بو سالون بش بیک کیشی بی قولایلقه استیعاب ایدر . عادی طاشدن بو - در مرتفع برقه ، طاق - دیرکزه ، اسطوا نهسر - انشا ایتمک اوزمانه مخصوص شیلر دندرکه . فی یومنا هنا بویه بر اثر صنعت بو طرزده میدانه کتیر بیله منر .

ایران شعرای مشهوره سندن (خاقانی) وقتیه بو طاقک اوکندن کچرکن اوزون نصیحت آمیزه مؤثر برقصیده بی انشاد و تلاوت ایلمشدرکه آتیده کی یتلری مذکور قصیده دن اقتباس ایدیورم :

هان ! ای دل عبرت بین ، از دیده نظر کن هن !
ایوان مداین را آینه عبرت دان !
دندانه هر قصری بندی دهدت بونو ،
پندسردنانه بشنوزسرددن !
مبارکه ددیم این رفت ستم برما ،
بر قصر ستمکاران یارب چه رسد خذلان ؟ !

دکدر . سمیک ، فعالیتک مشوقی در . استقبال ، هر فردک ، هر ملتک ؛ سرمایه مشترکدر ؛ فقط :

ان الارض یرتها عبادی الصالحون

کچنلردن باب عالی جاده سندن اینرکن بر محب نکته دانه راست کلام ؛ تعاطی سلامی متعاقب :

— دهاشمس الدین بکک کتابی او قویامادم ، کندینه سویله . فقط بو کونلرده آناتولی به کیدیورم ؛ یعنی ظلمتدن نوره چیقیورم . اونک کتابی ده چیقارکن یوله او قویه جفم .
— پک ائی تمیل ایندیکنر !

بو محاوره ؛ « ظلمتدن نوره » نک بالخاصه کنج قارئلری ایچین دفته شایان کورولمیلدر .

ای معشر منورین ، کنجیلر ، اختیارلر ؛ آسیاده کی ملکمز ، آناتولومز ، عربستانمز بزم امین اللریمزی بکله یور !

عبداللطیف نوزاد

مسار بورنی .

مکاتیب

هنرستانه مجار مخصوصه

هند بولنده

۲۶

بفراردن شماره

مایک دیدینه تصادف ایدن بازار ایتسی کونی اداره نهریه نک (بفداد) واپوریه صباحین ارکن بفداددن آیلدق . بفدادک (صافه) و (کرخ) منظره لری آرزوق بوغاز ایچنه بکزه بور . هر ایکی طرفی بر برینه ربطایدن کویری او قدرهفته ، فرسوده ، قانسور ، ایکنرنج برشیدرکه . انسان صراط کورریسندن قولایلقه کچرده بوک اوزرندن کچمک ایسته منر . بو عجیب الهیکل کویری ، سنه بسنه التزامه و یریلیر ، بیکارجه لیرابلدیه و واردات تأمین ایتمکی حالده ، الآن یرینه بر ائی کویری برلشیدرکه اهمام ایلدیلور ؛ کوریدن (کراره) موقعنه قدر اولان مسافه عادتاً بفداد (بوسفور) ی اطلاقنه شایسته در .

شط کنارنده کی کوزل قصرلر ، شاتولر ، کوشکلر باغ و باغچه لر بو اقلیمک سعادت آتیه سنی ناظرینه برلسان حال ایله تفهیم و ارانه ایدیور .
بفدا . اعمار و تزین ایلسه ، نه بودا پشته به ، نه هامبورغه ، نه ریسته به ، نه اسکندریه به بکزر . احتمالک هپسنه تفوق ایده جکدر .

ماضی پر احتشامک بقایا و انقاصندن اولان (نظامیه) مدرسه سی ایوم بفداد ایچون رسومات دائرهمسی وظیفه سنی کورریور .

شانلی عنعناته ، دبدبلی بر تاریخه و قیله مالک اولان بفداد بزم کبی مسکین و تیلرک الله دوشه لیدن برو عمران و تزیننه اصلا اهمیت ویرامشز . عمارات و مبانی امیره نامنه هر نه که کوزه چاریورسه ، جمله سی مرحوم مدحت پاشا زماننده پایلان شیلردر .